

IGNÁC FILIP SEMMELWEIS ZACHRÁNCE MATEK

VLADIMÍR B E N C K O^{1,2}

**¹SPOLEČNOST NEMOCNIČNÍ
EPIDEMIOLOGIE A HYGIENY ČLS
J.E.PURKYNĚ**

**²ÚSTAV HYGIENY A EPIDEMIOLOGIE
1.LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK a VFN,
PRAHA**

Narozen:

1. července 1818, Budín

Zemřel:

**13. srpna 1865, Oberdöbling
(ve věku 47 let!)**

Alma mater:

Vídeňská univerzita

Pracoviště:

1. porodnická klinika

Všeobecné nemocnice

Vídeň

**Univerzita Loránda Eötvöse
v Budapešti**

Ignác Filip Semmelweis

byl maďarský lékař, porodník, který se **bohužel až posmrtně proslavil** zkoumáním **příčin horečky omladnic, puerperální sepse, u matek rodících v nemocnicích.**

Vyslovil hypotézu, že nákazu přenáší sami lékaři a studenti při přecházení mezi pitevnou a jinými odděleními nemocnic.

Formuloval zásady antiseptiky, jejichž dodržování šíření nemoci bránilo a které se postupně staly obecným nemocničním standardem.

Vysloužil si přívlastek **„zachránce matek“.**

Roku 1847 zavedl na oddělení povinné mytí rukou vodním roztokem chlorového vápna a úmrtnost rodiček ihned řádově poklesla.

I přes evidentní úspěch se však jeho teorie setkala s prudkým odporem zejména starších kolegů, kteří odmítali připustit, že by za smrtí pacientek mohli stát oni sami.

Někteří další jeho kolegové tuto pravdu psychicky neunesli – např. profesor Gustaf Michaelis, který jeho postupům uvěřil a úspěšně je zavedl na svém pracovišti, spáchal sebevraždu (mezi ženami, které dříve po porodu u něj zemřely na puerperální sepsi, byla i jeho milovaná neteř).

K Semmelweisovu neúspěchu ohledně přijetí jeho inovace ovšem kromě konzervativismu a domýšlivosti jeho kolegů přispěla i jeho popudlivá, vztahovačná povaha a neschopnost zpracovat svá přesná pozorování a experimenty do vědecky přijatelné podoby.

Poté, co roku 1849 Semmelweis ztratil místo ve Vídni, nastoupil roku 1851 jako porodník v Pešti.

Ihned zavedl svá hygienická opatření, čímž dramaticky snížil výskyt horečky omladnic na porodnické klinice na které sloužil na minimum.

Roku 1855 se stal profesorem porodnictví na univerzitě v Pešti, a také zde úspěšně aplikoval své zásady.

Ale ani tyto zřejmé úspěchy nepřesvědčily jeho kolegy o správnosti jeho postupu.

Nekončící zoufalý boj o odborné uznání jeho teorie, spolu s pocitem spoluviny za předešlou smrt mnoha pacientek, se odrazily na zhoršování jeho psychického stavu.

Od roku 1861 Semmelweis trpěl depresemi, viditelně chřadnul a psal zahořklé, agresivní otevřené dopisy svým oponentům.

Roku 1865 se jeho chování stalo pro okolí natolik nesnesitelným, že byl přes svůj odpor převezen do psychiatrického ústavu nedaleko Vídně.

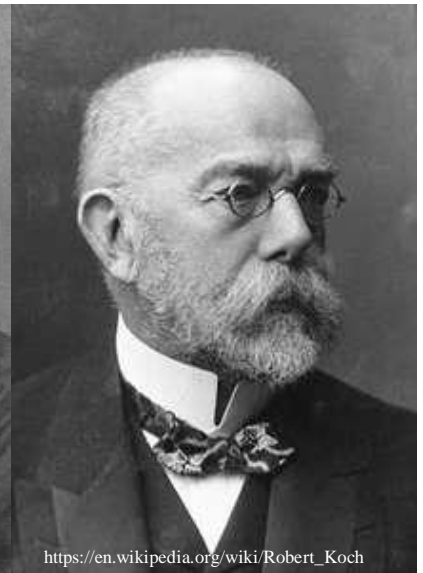
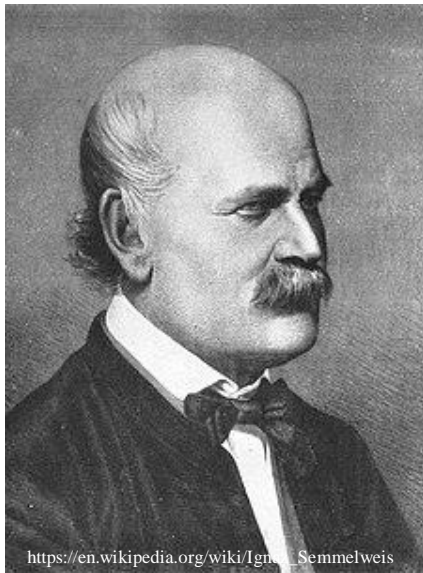
Tam za dva týdny umírá na sepsi, patrně na následky hrubého zacházení.

Podezření, že puerperální seps je nakažlivou nemocí vyslovil již v roce 1795 porodník Alexander Gordon ve Skotsku a anatom Oliver Wendell Holmes působící v Harvardu v roce 1843.

Nicméně, jednoznačné prvenství, prioritá Ignáce Semmelweise spočívá v zavedení účinných praktických preventivních opatření proti přenosu této nebezpečné, často smrtící puerperální sepsi.

History of hand washing

- ▶ Ignaz Semmelweise
- ▶ Louis Pasteur
- ▶ Joseph Lister
- ▶ Robert Koch

Semmelweisova teorie a zejména praktická opatření v boji proti šíření infekcí došly obecného přijetí teprve s Pasteurovým objevem mikroskopických původců infekce, později Listerovou snahou o zavedení zásad antisepse do chirurgie a Kochovy postuláty ze kterých vzešly základní principy dnešní medicíny založené na důkazu.

Dnes se Ignác Semmelweis řadí mezi nejvýznamnější lékaře 19. století a je po něm pojmenována mj. Univerzita v Budapešti.

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

Adresa pro korespondenci:

Prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc.

Ústav hygieny a epidemiologie, 1.LF UK+VFN

120 00 PRAHA 2, Studničkova 7

vladimir.bencko@lf1.cuni.cz

Professor Didier Pittet, MD, MS, CBE

Director, Infection Control Programme
& WHO Collaborating Centre on Patient Safety,
The University of Geneva
Hospitals and Faculty of Medicine
Geneva, Switzerland